

ଦେଶୀ ତୋଡ଼ି * ... ଚିମା ତେତାଳା

ନା ମିଟିତେ ଆଶା ଭାତିଲ ଥେଲା ।
ଜୀବନ-ପ୍ରଭାତେ ଏଲୋ ବିଦ୍ୟା ବେଲା ॥

ଆଚଲେର ଫୁଲ-ଶୁଣି କରଣ ନୟାମେ
ନିରାଶାଯ ଚେଯେ ଆଛେ ମୋର ମୁଖପାନେ,
ବାଜିଯାଛେ ବକେ ଯେନ କାର ଅବହେଲା ॥

ଆଧାରେର ଏଲୋକେଶ ଦୁହାତେ ଜଡ଼ାୟେ
ଯେତେ ଯେତେ ନିଶିଥିଲୀ କାନ୍ଦେ ବନ-ଛାୟେ,
ବୁଝି ଦୁଖନିଶ ମୋର ହବେ ନା ହବେ ନା ତୋର
ଭିଡ଼ିବେ ନା କୁଳେ ମୋର ବିରହେର ଭେଲା ॥

କଥା ଓ ସ୍ଵର :—କାଜି ନଜରଳ ଇସ୍ଲାମ୍

ସ୍ଵରଲିପି :—ଜଗଃ ଘଟକ

II । ସ ସରା ରମା ମପା । ପଥା -ଧମା ମପା - ଗଦା । ମପା ମଞ୍ଜାଃ ମରଃ ମଣ୍ଣ । ସା -। ସା -।
○ ନା ମି । ଟି । ତେ । ଆ । ॥ ୦ ଶା । ॥ ୦ । ଭା ତି ଲ । ଖେ । ଲା ।

I । ସରା ରମା ମପା । ପା ପଦାଃ ଜ୍ଞମଃ ମପା । । ପଣପାଃ ସରଃ ଗର୍ବ । । ଧା -ଗା -ଧାଃ -ଦପଃ ॥
○ ଜୀବ ନ । ପ୍ର । ତା ତେ । ଏ । ଲୋ । । ବିଦା ଯ । ବେ । ଲା । । ॥ ୦

* ବର୍ଣ୍ଣନା ତୋଡ଼ିର ମଧ୍ୟେ କତକଷଳି ଚଢ଼ାର ଅଭାବେ ଅପ୍ରଚଲିତ ହିଁଯା “ମାଗ ମନ୍ତ୍ରିତ” ଶ୍ରେଣୀଭୂକ୍ତ ହିଁତେ ଚଲିଯାଏଛେ । ଇହାଦେର ମଧ୍ୟେ ୧୦୬୩ ମାନ୍ୟର ଚୈତ୍ର ମଂଗାର ଭାରତବର୍ଷେ ‘ଖ୍ଟୋଡ଼ୋ’ଡି’ର ଏକଥାରା ସ୍ଵରଲିପି ଓ ଗାନ ଦିଆଯାଇଛି । ‘ଖ୍ଟୋଡ଼ୋ’, ‘ମୁଖ୍ୟ ତୋଡ଼ି’, ‘ଶହୀ ତୋଡ଼ି’ ଅଭୂତି ପାଟଟିକେ ଶିଖ ଶୋଡ଼ି, ଏବଂ ‘ଦେଶୀ ତୋଡ଼ି’, ‘ଦୂରବାରୀ ତୋଡ଼ି’, ‘ଆଶାବରୀ’, ‘ଶୁର୍ଜରୀ’ ଅଭୂତି ଆଟଟିକେ ଶୁକ୍ଳ ତୋଡ଼ି ବେଳେ । ଏବାର ‘ଦେଶୀ ତୋଡ଼ି’ର ଏକଥାରା ସ୍ଵରଲିପି ଦେଉଥା ହିଁଲ । ଇହା ଆଶାବରୀ ଠାଟେର ।

‘ଦେଶୀ ତୋଡ଼ି’ର ତିଳ ଅକାର ମତ ଦେଖା ଯାଏ । ଯଥା :... *

୧ । ଆରୋହୀ—ମ ର ମ ପ, ଗ ପ ମ୍ ।

ଅବରୋହୀ—ମ’ ଗ ମ ପ, ର ମ, ର ଜ, ମ ର ଗ, ମ, ଜ ର ମ । *

୨ । ହିତୀଯ ମତେ ଆରୋହୀତେ ଧୈର୍ଯ୍ୟ (ତୌର) ବ୍ୟବହାର ହୁଏ । ।

୩ । କୃତୀଯ ମତେ, ହିଁ ଧୈର୍ଯ୍ୟ ବ୍ୟବହାର ହୁଏ ।—ସ୍ଵରଲିପିକାର

II । ମପା ପଣା ଗପା । ପରୀ-ଏ ଶୀ ସା । । ଗମୀ ଗଦା ପଣା । ଗମୀ ଏ ସା-ଏ ।
◦ ଆଚ ଲେଁ ର ଫୁ ଲ ଗୁ ଶି । କକୁ ଣ ନ ଗା । ନେ ।

I । ସରୀ ରୀ-ଏ । ସରୀ ସର୍ଜୀ ସରୀ-ସର୍ଗା । । ଗମୀ ସା ଶୀ । ଗମୀ-ଗମୀ ଗଦା-ପା ।
◦ ନିରା ଶା ଯ ଚେଁ ଯେଁ ୦୦ ଆ । ହେଁ ୦୦ । ମୋର ମ ଥ ପା୦୦ ୦୦ ନେ ।

I । ପଥା ପମା ମା । ରା ରମମାଃ ପଃ ପା । । ର ଜା ସରା ମନ୍ତ୍ର । ସା-ଏ ସା-ଏ II
◦ ବାଜି ଗା ହେ ବ କେଁ ୦ ଯେ ନ । କାର ଅ । ବ ହେ । ଲା ।

II । ସର୍ବ ଗ୍ରୂ ଗ୍ରୂ । ରା ଗମା ରମା-ଏ । । ରମମା ମପାଃ ମଃ । ପଦା-ଗା ଗଦା-ପା ।
◦ ଆଧା ରେଁ ର । ଏ ଲୋ କେଁ ଶ । ତୁହା । ତେ ଜ ଡା । ଯେ ।

I । ପପଧାଃ ମଃ ପା । ପା ପଃ ଗଦା ମଃ ପା । । ରଃ ଜା ସରଃ ଗା । ସା-ଏ-ଜଃ ରମା-ଏ ।
◦ ମେତେ । ଯେ ତେ ଲି ଶି । ଥି ନୀ । କୌ ଦେ ବ । ନ ଛା । ଯେ ।

I । ମପା ଗଦା ଗପା । ପମା ଶୀ ଗଦା ଶୀ । । ସରୀ ସରୀ-ଜଃ ରମଃ ।
◦ ବୁଝି ଦୁଃ ଥ ନି ଶି ମୋ ର । ହବେ ନା । ହ

ସରୀ " ସର୍ଗା ଗମ୍ବଗମୀ ଗଦପା ।

ବେ । ନା୦୦ ଭୋ୦୦୦ । ର

I । ମପା ପଣା ଗମୀ । ଗମୀ ଗଦା ମପମପା-ଏ । । ରଜା ସରା ଗା । ସା-ଏ ସା-ଏ II II
◦ ଭିଡ଼ି ବେ ନା କୁ । ଲେଁ ୦୦ ଘୋ୦୦୦ ର । ବିର ହେଁ ର ତେ । ଲା ।

